

Weidevogels van het Reitdiepgebied in 2010

Peter de Boer

SOVON-inventarisatierapport 2011/14
Dit rapport is samengesteld in
opdracht van
Het Groninger Landschap

**Het Groninger
Landschap**

Weidevogels van het Reitdiepgebied in 2010

Peter de Boer

SOVON-inventarisatierapport 2011/14
Dit rapport is opgesteld in opdracht van
Het Groninger Landschap

Colofon

© SOVON Vogelonderzoek Nederland 2011

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Het Groninger Landschap.

Illustratie voorzijde: Peter de Boer

Wijze van citeren: De Boer P. 2011. Weidevogels in het Reitdiepgebied in 2010. SOVON-inventarisatierapport 2011/14. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISSN 1382-6255

SOVON Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
Tel: 024 7 410 410
E-mail: info@sovon.nl
Homepage: www.sovon.nl

Inhoud

Dankwoord	4
1. Inleiding	5
2. Gebiedsbeschrijving	7
3. Methode	9
3.1. Veldwerk	9
3.2. Weersomstandigheden	9
3.3. Betrouwbaarheid kartering	10
4. Resultaten	11
4.1. Totaal aantal broedvogels	11
4.2. Broedvogels Schilligeham	11
4.3. Broedvogels Garnwerd en Hekkum	11
4.4. Broedvogels Medenertilsterpolder	11
4.5. Broedvogels Paddepoel	12
4.6. Broedvogels Koningslaagte	12
4.7. Afgeleid voortplantingssucces (Bruto Territoriaal Succes* –BTS) volgens alarmtellingen	12
5. Vergelijking met voorgaande karteringen	13
5.1. Vergelijking broedvogels Paddepoel, Garnwerd en Koningslaagte 1988-2010	13
5.2. Vergelijking karteringen Medenertilsterpolder 1999, 2008 en 2010	13
6. Conclusies / Aanbevelingen	15
7. Literatuur	15
Bijlagen	16
Bijlage 1. Verspreidingskaarten	17
Bijlage 2. Tijdsbesteding Reitdiep 2010	33

Dankwoord

Arjan Hendriks (Stichting Het Groninger Landschap) was als opdrachtgever het aanspreekpunt voor deze kartering. Met zijn enthousiasme voor en kennis van de verschillende terreinen in het Reitdiepdal volgde hij de kartering met grote interesse. Daardoor werd ik goed wegwijs in het gebied en was het veldwerk erg plezierig om te doen.

Bert Speelman (Stichting het Groninger Landschap) voorzag mij van het juiste kaartmateriaal voor de digitalisatie.

Dries Oomen (SOVON) maakte de verspreidingskaarten van de broedvogels. De opmaak werd verzorgd door John van Betteray.

1. Inleiding

In het voorjaar van 2010 heeft SOVON Vogelonderzoek Nederland in opdracht van Stichting Het Groninger Landschap het Reitdiepgebied op broedvogels geïnventariseerd. Het ging hierbij om een inventarisatie van een selectie van 27 soorten weidevogels.

Aanleiding voor de inventarisatie vormde de recente herinrichting in een deel van de terreinen gericht op het geschikter maken van leefgebied voor primaire weidevogels.

---

2. Gebiedsbeschrijving

Stichting Het Groninger Landschap heeft in het Reitdiepgebied 523 hectare grasland in eigendom en beheer (tabel 1). De eigendommen liggen verspreid over vijf deelgebieden tussen Groningen, Winsum, Ezinge en Aduard (figuur 1). De oppervlaktes lopen uiteen van 30 tot 233 hectare.

Tabel 1. Geïnventariseerde terreinen in het Reitdiepgebied in 2010.

Deelgebied	Opp. (ha)
Schilligeham	50
Garnwerd/Heksum	139
Medenertilsterpolder	30
Paddepoel	233
Koningslaagte	71
totaal	523

Schilligeham

Even ten westen van Winsum ligt het reservaat Schilligeham. Dit 50 hectare grote reservaat bestaat volledig uit extensief grasland.

Garnwerd/Heksum

Aan de oostzijde van het Reitdiep liggen tussen Garnwerd en het gehucht Heksum verschillende graslandpercelen. In het noordelijke deel vindt begrazing plaats met schapen waardoor de vegetatie bij aanvang van het broedseizoen laag was en lang laag bleef. In het zuidelijke deel ten westen van Heksum werden de graslanden niet begraasd en was de grasvegetatie hoger en structuurrijker.

Medenertilsterpolder

Medenertilsterpolder is een 30 hectare groot reservaat gelegen tussen Ezinge en Aduard. De omgeving van het reservaat wordt gekenmerkt door openheid, met weinig bebouwing en opgaande begroeiing.

Het reservaat bestaat volledig uit extensief grasland, waarin grote vossenstaart domineert. In de loop van mei ontstaat daardoor een dichte grasvegetatie van een meter hoog. Door het terrein lopen twee brede sloten met flauw aflopend talud. Langs de slikkige oevers van deze sloten is de vegetatie minder hoog en dicht.

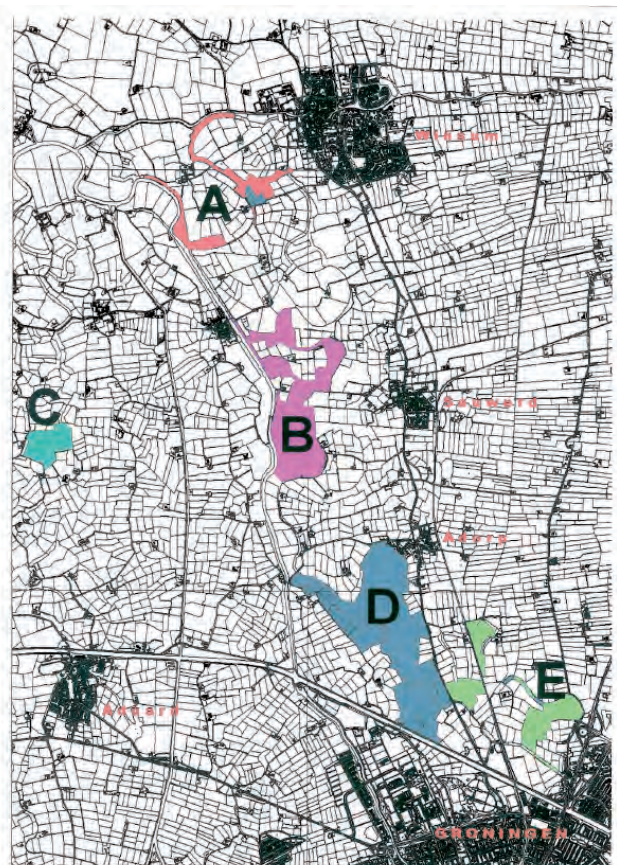
Paddepoel

Tussen Groningen en Adorp ligt het reservaat Paddepoel, dat met 233 hectare het grootste aaneengesloten terrein vormt. Het terrein bestaat grotendeels uit extensieve graslanden. Door het reliëf is er veel variatie in hoogte van het maaiveld en vochtigheidsgraad tussen de percelen. Het hoogteverschil tussen de percelen bedraagt ongeveer twee meter. De percelen langs de Paddepoelsterweg tussen Paddepoel en Wierum en kennen dichte grasvegetaties. In het noordelijke deel zijn grasvegetaties minder dicht.

Op het hoogste punt ligt de historische boerderijtje *Harssensbosch*. Rondom de boerderij loopt een brede gracht met op de oevers ruigtevegetaties. Hier staat tevens de enige boom van het gebied; een oude knotlinde. Onlangs is in dit deelgebied uitvoering gegeven aan het project 'Laat het Reitdiep weer kronkelen'. De inrichting is gericht op een aangepast waterbeheer, specifiek ten behoeve van de weidevogels. Het water wordt in het gebied langer vastgehouden wat leidt tot een hogere grondwaterstand in de zomer en plas-dras delen in het winterhalfjaar. Tijdens de uitvoering van deze broedvogelkartering was er nog niet sprake van een aangepast waterbeheer.

Koningslaagte

De Koningslaagte is een 71 hectare groot reservaat even ten noorden van de stad Groningen. Centraal in het gebied prijkt de in 2010 tot bezoekerscentrum Buitenplaats Reitdiep van Het Groninger Landschap verbouwde boerderij met potstal. Rondom het bezoekerscentrum liggen kleine graslandpercelen. Aan de oostzijde bevindt zich een laagte met ondiep open water. Deze plasdras omstandigheden trekken veel weidevogels en eenden aan. Door middel van dammen wordt gebiedseigen water zo lang mogelijk vastgehouden. Door verdamping zakte de waterstand in de loop van het voorjaar.

Figuur 1. Ligging van de verschillende geïnventariseerde terreinen in het Reitdiepgebied A = Schilligeham, B = Garnwerd/Heksum, C = Medenertilsterpolder, D = Paddepoel en E = Koningslaagte.

3. Methode

3.1. Veldwerk

De weidevogels van het Reitdiepgebied zijn in kaart gebracht volgens de BMP-methode (van Dijk et al. 1996). In april, mei en juni 2010 zijn de vijf bezoeken aan de afzonderlijke terreinen gebracht van de vroege ochtend tot in de middag. De bezoekdata en bezoektijden staan opgesomd in bijlage 2.

Tijdens de kartering is een selectie van soorten geïnventariseerd. De selectie bestaat uit de lijst van SAN-pakketsoorten (hieronder vallen 22 soorten) en de soorten van het BMP-metnet weidevogels (eveneens 22 soorten). Beide lijsten gecombineerd komt het totaal aantal onderzochte soorten op 27.

Tabel 2. Overzicht van de 22 meetsoorten van de SAN-weidevogelpakketten (gemerkt met een *) en van de verplichte onderzoekssoorten van het BMP-weidevogelmeetnet (gemerkt met een x); in totaal 27 soorten.

Knobbelzwaan x	Kievit *, x
Bergeend x	Kemphaan *, x
Krakeend *, x	Watersnip *, x
Wintertaling *, x	Grutto *, x
Zomertaling *, x	Wulp *, x
Slobeend *, x	Tureluur *, x
Tafeleend x	Visdief *
Kuifeend *, x	Zwarte Stern *
Patrijs x	Veldleeuwerik *, x
Kwartel x	Graspieper *, x
Kwartelkoning *, x	Gele Kwikstaart *, x
Scholekster *, x	Paapje *
Kluut *, x	Grauwe Gors *
Bontbekplevier *	

3.2. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2010 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 3 zijn enkele variabelen samengevat.

April

Met een gemiddelde temperatuur van 9,2 °C tegen 8,0 °C normaal, was april zacht. In totaal werden in De Bilt drie vorstdagen geregistreerd, tegen vier normaal. In het oosten van het land vroom het lokaal op negen dagen. Slechts twee dagen nadat het in het noorden van het land nog had gevoren, werd op 25 april de eerste zomerse waarde van 25,0 °C in de oostelijke helft van het land gemeten. In totaal telde april in De Bilt drie warme dagen, tegen

een langjarig gemiddelde van twee. In het zuidoosten van het land werden plaatselijk zes warme dagen geteld. Met gemiddeld over het land 246 zonuren tegen een langjarig gemiddelde van 162 was april een zeer zonnige maand: het staat op de derde plaats in de rij van zonnigste aprilmaanden sinds 1901. April was een droge maand, alleen aan het begin vielen talrijke buien, lokaal met hagel en onweer. Gemiddeld over het land viel 27 mm tegen 42 mm normaal. De regionale verschillen in de hoeveelheid neerslag waren deze maand niet groot.

Mei

De maand mei 2010 was zeer koel (gemiddelde temperatuur van 10,3 °C tegen een langjarig gemiddelde van 12,3 °C), met een normale hoeveelheid neerslag en zon. In de vorige eeuw kwam een meimaand met zo'n temperatuur ongeveer eens per 15 jaar voor. Gedurende de eerste 19 dagen van de maand lag de temperatuur ver beneden het langjarig gemiddelde. Bovendien was er weinig ruimte voor de zon. Op sommige plaatsen kwam het achtereenvolgens op 13, 14 en 15 mei tot nachtvorst. Vanaf de 20^e bleef de wind vaak uit het noorden waaien, maar er was meer ruimte voor de zon en de gemiddelde temperatuur lag rond of iets boven normaal. De hele maand telde vijf warme dagen tegen negen normaal. Er viel gemiddeld over het land 57 mm neerslag, gelijk aan het langjarig gemiddelde. In Maastricht viel de meeste neerslag, Zeeland bleef het droogst. Het landelijk gemiddeld aantal zonuren van 200 week maar weinig af van het langjarig gemiddelde van 209 uren. In het noordelijk kustgebied scheen de zon het meest.

Juni

Na een koele meimaand was juni 2010 zeer droog, zeer zonnig en warm. Met een gemiddelde temperatuur van 16 °C tegen het langjarige gemiddelde van 14,9 °C bleek juni een echte zomermaand. In De Bilt werden in totaal 21 warme dagen en negen zomerse dagen genoteerd tegen 12, respectievelijk vier normaal. In het zuidoosten van het land werd het op de 27^e en 28^e lokaal tropisch warm. Juni was een zeer droge maand met gemiddeld over het land 23 mm neerslag tegen 71 mm normaal. Vrijwel de complete maandsom neerslag viel tijdens de tweede week van de maand, toen een depressie het weer bepaalde. In de nacht van 8 op 9 juni trokken enkele buien over het land, lokaal met onweer. Op sommige plaatsen viel 10 tot ruim 40 mm neerslag. Ook ontstonden er enkele buien die slechts traag voorbij trokken. In Purmerend viel hierdoor op de 9^e 74 mm neerslag. In Berkhout werd een windhoos waargenomen. Een groot aantal dagen van de maand verliepen droog. In De Bilt is slechts 18 mm gevallen waarmee juni 2010 op de vijfde plaats in de rij van droogste junimaanden sinds 1901 komt te staan. Het droogst was het in delen van Brabant en Limburg en in de Achterhoek, met plaatselijk minder dan 10 mm. Met gemiddeld over het land 265 uren zonneschijn tegen 192 normaal was juni zeer zonnig.

Tabel 3. Enkele weersvariabelen (Nederlands gemiddelde) in de periode maart-juli 2010, op basis van gegevens van het KNMI. De afkorting Ref staat voor de referentiewaarden (langjarig gemiddelde).

	Gemiddelde temp °C	Ref	Neerslag in mm	Ref	Zonneschijn in %	Ref	Wind (m/s)	Ref
Maart	5,9	5,6	47,1	64,7	41	31	4,8	5,4
April	9,2	8,0	27,4	44,5	59	39	4,3	4,9
Mei	10,3	12,3	57,1	57,1	41	43	4,0	4,5
Juni	16,0	14,9	23,0	70,9	53	38	3,5	4,4
Juli	19,6	17,1	76,3	69,7	51	40	3,6	4,3

3.3. Betrouwbaarheid kartering

Voor de kartering zijn in de ochtend en middag vijf integrale bezoeken met een goede dekking van alle terreinen gebracht. Daarmee voldoet het aan de normen voor een standaard weidevogelkartering. In delen met hoge dicht-

heden weidevogels zoals in Medenertilsterpolder en in Paddepoel tussen Harssensbosch en de Paddepoelsterweg kunnen aantallen ondertelt zijn

Vanwege het ontbreken van geschikt broedhabitat voor notoir nachtactieve soorten als Kwartelkoning zijn geen nachtbezoeken gedaan.

4. Resultaten

4.1. Totaal aantal broedvogels

In totaal zijn in 2010 in het Reitdiepgebied 491 territoria van 15 primaire en secundaire weidevogelsoorten vastgesteld (tabel 4). De drie talrijkste soorten waren Grutto (97), Kievit (94) en Tureluur (83).

Van de 15 soorten staan maar liefst acht op de nationale Rode Lijst: Wintertaling, Zomertaling, Slobeend, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper en Gele Kwikstaart. Opvallend is de hoge dichtheid van Grutto, die gemiddeld uitkomt op 18 paar per 100 hectare. Deze hoge dichtheid komt vooral op het conto van de 35 paren in de slechts 30 ha grote Medenertilsterpolder; hier hebben paren gemiddeld minder dan een hectare tot hun beschikking! De Grutto is daarmee zelfs nog iets talrijker dan de landelijk algemenere Kievit.

Verder komt uit de inventarisatie naar voren dat de Veldleeuwerik bijna verdwenen is uit de graslanden van het Reitdiepgebied.

4.2. Broedvogels Schilligeham

In Schilligeham werden 12 soorten broedvogels vastgesteld (tabel 1). Tureluur (14), Scholekster (10) en Kievit behoorden tot de talrijkste soorten. Van Grutto werden zeven territoria gevonden.

De helft van de broedvogelsoorten staat op de Rode Lijst: Slobeend, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper en Gele Kwikstaart. De dichtheid van Tureluur (18/100 ha) lag boven het gemiddelde (16/100 ha). Grutto kwam met 14 paar/100 ha op een licht benedengemiddelde dichtheid uit (18/100 ha).

4.3. Broedvogels Garnwerd en Heksum

In de weilanden bij Garnwerd en Heksum werden 11 broedvogelsoorten geteld. Hiervan waren Kievit (17), Grutto (10) en Scholekster (10) de meest voorkomende. De meeste Grutto's kwamen voor in de extensieve weilanden bij Heksum. In het noordelijke deel waren grote delen minder geschikt voor weidevogels door de zeer korte, deels door schapen begraasde grasvegetaties.

De volgende Rode Lijstsoorten kwamen in Garnwerd en Heksum voor: Slobeend, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper en Gele Kwikstaart.

4.4. Broedvogels Medenertilsterpolder

In de Medenertilsterpolder kwamen 13 soorten tot broeden. Grutto (35), Tureluur (19) en Kievit (15) waren de talrijkste soorten. Niet minder dan zeven soorten staan vermeld op de Rode Lijst: Wintertaling, Zomertaling, Slobeend, Grutto, Tureluur, Graspieper en Gele Kwikstaart. Het territorium van Wintertaling was het enige in het Reitdiepgebied in 2010.

De dichtheid aan Grutto's in het gebied is ongekend hoog. Met 35 paren op 30 hectare komt de gemiddelde dichtheid omgerekend op maar liefst 116 paren per hectare. Ook de dichtheid van Tureluur is hoog, met omgerekend 63 paar/100 ha.

De dichtheden van Grutto en Tureluur liggen daarmee een factor 6 respectievelijk 5 hoger dan gemiddeld in het Rietdiep. Waarom beide soorten het in de Medenertilsterpolder zo goed doen verdient nader onderzoek.

Tabel 4. Totaal aantal broedvogels in vijf terreinen in het Reitdiepgebied in 2010. Rode Lijstsoorten zijn vet weergegeven (van Beusekom et al. 2005). De weergegeven dichtheid per 100 hectare heeft betrekking op het totale Reitdiepgebied.

oppervlakte (ha)	totaal 523	dichtheid/ 100 ha	Schilligeham 50	Garnwerd 139	Medenertilsterp. 30	Paddepoel 233	Koningslaagte 71
Knobbelzwaan	9	1,7	1	1	1	3	3
Bergeend	22	4,2	3	3	3	4	9
Krakeend	21	4,0	3	3	3	8	4
Wintertaling	1	0,2	0	0	1	0	0
Zomertaling	5	1,0	0	0	1	2	2
Slobeend	19	3,6	2	2	3	6	6
Tafeleend	1	0,2	0	0	0	1	0
Kuifeend	18	3,4	4	3	2	6	3
Scholekster	58	11,1	9	10	9	19	11
Kievit	94	18,0	10	17	15	24	28
Grutto	97	18,5	7	10	35	28	17
Tureluur	83	15,9	14	4	19	25	21
Veldleeuwerik	3	0,6	1	0	0	2	0
Graspieper	43	8,2	3	7	7	20	6
Gele Kwikstaart	17	3,3	1	3	4	8	1

4.5. Broedvogels Paddepoel

Paddepoel was met 14 soorten het rijkst bedeed van alle terreinen. Grutto (28), Tureluur (25) en Kievit (24) waren de talrijkste soorten in Paddepoel.

Uit de verspreiding van Grutto en Tureluur sprak een sterke voorkeur voor de percelen langs de Paddepoelsterweg. Hier bevinden zich relatief vochtige percelen met een dichte grasvegetatie van grote vossenstaart. In noordelijke terreindeel kwamen weinig weidevogels voor.

Van Veldleeuwerik werden twee territoria gevonden op een totaal van drie in het gehele Reitdiep.

Rode Lijstsoorten in Paddepoel waren: Zomertaling Slobeend, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper en Gele Kwikstaart

4.6. Broedvogels Koningslaagte

De Koningslaagte is rijkelijk bedeed met weidevogels. In totaal werden 12 soorten als broedvogel vastgesteld. Kievit (28), Tureluur (21) en Grutto (17) voerden de lijst aan. De dichtheden van alledrie soorten was hoger dan gemiddeld in het Reitdiepgebied. In de verspreiding valt de sterke concentratie rond de plasdras weilanden aan de oostzijde van het gebied op. Hierdoor zijn de dichtheden lokaal beduidend hoger.

Zes soorten staan vermeldt op de Rode Lijst: Zomertaling Slobeend, Grutto, Tureluur, Graspieper en Gele Kwikstaart.

4.7. Afgeleid voortplantingssucces (Bruto Territoriaal Succes* –BTS) volgens alarmtellingen

Aan de hand van alarmerende paren in juni is afgeleid welk deel van de populatie tenminste één jong groot heeft weten te brengen. Dit afgeleide voortplantingssucces wordt ook wel Bruto Territoriaal Succes (BTS) genoemd en is het aantal ouderparen met bijna vliegvlugge jongen, als percentage van het aantal broedparen in een gebied. Het aantal ouderparen met jongen kan worden geteld aan de hand van alarmerende vogels. In tabel 5 is voor ieder gebied afzonderlijk het aandeel alarmerende vogels in juni 2010 weergegeven. Daaruit blijkt dat zowel voor Grutto als Tureluur het percentage succesvolle broedvogels het hoogste was in de Medenertilsterpolder.

Ondanks het relatief hoge succes in de Medenertilsterpolder, is in alle gebieden echter de voortplanting onvoldoende om de populaties in stand te houden. Hiervoor is namelijk een BTS van minimaal 65% nodig (Nijland et al. 2010). De Medenertilsterpolder 'scoort' het hoogste met afgeleide broedsuccessen van 0,54 voor Grutto en 0,53 voor Tureluur.

Tabel 5. Afgeleid broedsucces volgens alarmtellingen in juni 2010.

gebied	perc. paren alarmerend juni	
	Grutto	Tureluur
Schilligeham	0,29	0,36
Garnwerd/Hekkum	0,30	-
Medenertilsterpolder	0,54	0,53
Paddepoel	0,36	0,28
Koningslaagte	0,35	0,38

Alarmerende Grutto, Medenertilsterpolder 2 juni 2010.

5. Vergelijking met voorgaande karteringen

Tabel 6. Vergelijking broedvogeldichtheden per 100 ha in Paddepoel, Garnwerd en Koningslaagte 1988-2010 (Oosterveld 2003, Koopmans & Miedema 2008 en deze kartering).

	Paddepoel				Garnwerd				Koningslaagte			
	1988	1997	2008	2010	1988	1997	2008	2010	1988	1997	2008	2010
Scholekster	35,4	14,7	7,6	8,2	37,5	18,8	6,5	7,2	36,4	14,1	11,3	15,5
Kievit	32,2	13,4	9,0	10,3	51,6	34,4	12,2	12,2	33,3	23,2	47,8	39,4
Grutto	37,5	15,8	3,3	12,0	48,4	31,3	9,3	7,2	34,3	13,1	11,3	23,9
Tureluur	15,0	7,5	8,5	10,7	21,9	25,0	12,2	2,9	18,2	10,1	32,3	29,6
Veldleeuwerik	7,5	0,3		0,9				0,0	4,0			0,0
Graspieper	2,9	2,1	12,3	8,6	4,7	4,7	7,9	5,0	3,0	1,0	4,2	8,5
Gele Kwikstaart		0,3		3,4		3,1	1,4	2,2				1,4
Slobeend	3,5	1,6	0,9	2,6		3,1	1,4	1,4	1,0	1,0	5,6	8,5
Zomertaling	0,3			0,9		1,6		0,0				2,8
Kuifeend	2,9	1,9	2,4	2,6			7,2	2,2	2,0	3,0	11,3	4,2

5.1. Vergelijking broedvogels Paddepoel, Garnwerd en Koningslaagte 1988-2010

Van in totaal vijf gebieden zijn van drie gebieden eerdere karteringen bekend. De resultaten van 2010 voor Paddepoel, Garnwerd en Koningslaagte kunnen daardoor vergeleken worden met 1998, 1997 en 2008. Scholekster laat in alledrie gebieden een consequente afname van dichtheden zien van 1988 tot 2008, waarop de aantallen stabiliseren en in Koningslaagte in 2010 licht toenemen. Kievit vertoont een vergelijkbaar patroon, met aanvankelijke afname, gevolgd door stabilisatie. Alleen in de Koningslaagte zijn sterke schommelingen zichtbaar.

5.2. Vergelijking karteringen Medenertilsterpolder 1999, 2008 en 2010

De Medenertilsterpolder is eerder op weidevogels geïnventariseerd in 1999 (Prak 1999) en 2008 (Koopmans & Miedema 2008). In genoemde bronnen werd gesproken over 'Hardeweer-Beswerd'; het gaat echter om exact hetzelfde gebied.

In tabel 7 staan de resultaten van de verschillende karteringen, waarbij een verschillende methodiek mogelijk meespeelt in gevonden aantallen. In 1999 werden vanaf de weg drie bezoeken gebracht. In 2008 en 2010 lag het aantal bezoeken op vijf en werd het gebied dekkend afgelopen.

Desondanks is de toename van Grutto, Tureluur en Graspieper op lange termijn evident. Grutto zelfs vertoont een sterke toename van 5 territoria in 1999 naar 35 in 2010.

Tabel 7. Aantal territoria van primaire weidevogels in de Medenertilsterpolder in 1999 (Prak 1999), 2008 (Koopmans & Miedema 2008) en 2010 (deze kartering)

Soort	1999	2008	2010
Slobeend	0	3	3
Kuifeend	0	2	2
Scholekster	7	7	9
Kievit	4	15	15
Grutto	5	15	35
Tureluur	5	14	19
Graspieper	1	4	7
Gele Kwikstaart	1	2	4

6. Conclusies / Aanbevelingen

De vijf gebieden in het Reitdiepdal zijn lokaal nog rijk aan weidevogels. Prachtige voorbeelden hiervan zijn de Medenertilsterpolder, het oostelijke deel van de Koningslaagte en het westelijke deel van Paddepoel.

Een vergelijking met eerdere karteringen laat echter zien dat in grote delen van Paddepoel en vooral ook Garnwerd tussen 1988 en 2008 de primaire weidevogels sterk zijn afgenomen.

Onderhavige kartering in 2010 laat een wisselend beeld in trends zien. In de Medenertilsterpolder zijn alle soorten stabiel of toegenomen vergeleken met 2008. Grutto laat zelfs een sterke toename zien (van 15 in 2008 naar 35). In Paddepoel werden hogere aantallen gevonden dan in 2008, voor Grutto lag de dichtheid drie maal hoger. In Garnwerd lagen dichtheden in dezelfde orde grootte als in 2008, behalve bij Tureluur, die een factor drie lager was.

Geturfd afgeleid broedsucces was het hoogste in de Medenertilsterpolder (0,54 voor Grutto), maar zelfs daar bleek het nog onvoldoende voor een stabiele populatie (minimaal 0,65).

De hoge dichtheden aan primaire weidevogels en het beste broedsucces in de Medenertilsterpolder verdienen nadere aandacht. Zo kan verder onderzoek naar het beheer en (a)biotiek van de Medenertilsterpolder en delen van de Koningslaagte en omgeving Paddepoelsterweg mogelijk meer handvaten geven voor eventuele toepassingen in beheer in andere gebieden.

Daarnaast wordt aanbevolen zoveel mogelijk plasdras situaties te creëren. In Koningslaagte en in mindere mate in Paddepoel is dat al aanwezig. Dit had een duidelijk zichtbaar gunstig effect op Grutto's (zowel grote aantallen op de slaappleaats in het vroege voorjaar als een concentratie in territoria), Tureluurs en Zomertalingen.

7. Literatuur

VAN BEUSEKOM R. HUIGEN P., HUSTINGS |F., DE PATER K. & THISSEN J. 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers BV, Baarn.

KOOPMANS M. & MIEDEMA H. 2008. Weidevogels in het Reitdiepdal in 2008. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

NIJLAND W.A. *et al.* 2010. Methodes monitoring weidevogels. SOVON-onderzoeksrapport 2010/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

PRAK B.-J. 1999. De Weide- en Akkervogels van Middag-Humsterland in 1999. SOVON-inventarisatierapport 1999/14, Beek-Ubbergen.

Bijlagen

Bijlage 1. Verspreidingskaarten	17
Bijlage 2. Tijdsbesteding	33

Bijlage 2. Tijdsbesteding Reitdiep 2010

ronde	datum	begintijd	eindtijd
1	9 april	6:50	15:00
1	16 april	6:45	11:45
2	26 april	6:20	11:15
2	29 april	6:30	14:40
3	6 mei	5:50	14:10
3	10 mei	6:00	11:15
4	18 mei	5:40	14:30
4	26 mei	5:25	10:25
5	4 juni	5:15	9:40
5	8 juni	5:10	15:10

SOVON Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1
6503 GA Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

In het voorjaar van 2010 heeft SOVON Vogelonderzoek Nederland in opdracht van Stichting Het Groninger Landschap het Reitdiepgebied op broedvogels geïnventariseerd. Het ging hierbij om een inventarisatie van een selectie van 27 soorten weidevogels.

Aanleiding voor de inventarisatie vormde de recente herinrichting in een deel van de terreinen gericht op het geschikt maken van leefgebied voor primaire weidevogels.

